

MAS „KYJOVSKÉ SLOVÁCKO V POHYBU“

Anna Čarková

Občanské sdružení Kyjovské Slovácko v pohybu je jednou ze 48 místních akčních skupin (dále jen MAS), jejichž Strategický plán LEADER byl vybrán k podpoře z Programu rozvoje venkova ČR na období 2007–2013.

Sdružení bylo založeno v dubnu roku 2002 skupinou lidí, které nadchla myšlenka rozvoje regionu s využitím principu LEADER, což je metoda založená na místním partnerství zástupců podnikatelského, veřejného a soukromého sektoru. V programu LEADER je takováto skupina nazývána místní akční skupina. V letech 2004–2007 získala MAS Kyjovské Slovácko v pohybu dotaci z Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství na realizaci Strategie LEADER+. V letech 2007–2013 bude tedy mít možnost zkušenosti získané při implementaci programu LEADER+ dále rozvíjet a prostřednictvím podpořených projektů napomáhat dalšímu rozvoji regionu Kyjovské Slovácko.

Území, ve kterém MAS Kyjovské Slovácko v pohybu rozvíjí své aktivity, je částí regionu Slovácko ve spádovém obvodu města Kyjov, odtud název Kyjovské Slovácko. Tento region se rozkládá v jihovýchodní části ČR, ve správním obvodu Jihomoravského kraje, spadajícím pod územně správní jednotku NUTS II Jihovýchod. Území je na jihovýchodě ohraničeno řekou Moravou, na jihu pak mírně zvlněnou Doubravou. Na severozápadě je území chráněno Ždánickým lesem a pohořím Chříby. Nejvyšším bodem je Bradlo (543 m n. m.), nejnižším bodem je nížina v údolí Kyjovky, jejíž nejnižší část leží v nadmořské výšce cca 170 m n. m. Západní a jihozápadní oblast v okolí Kyjova má charakter otevřené pahorkatiny, kde se střídají vinohrady, sady a zemědělské lány se stepními stráněmi, remízky a nemnoha rybníky.

MAS se začala scházet na platformě Mikroregionu Nový Dvůr a měla zpočátku 24 členů z řad starostů obcí, zástupců neziskových organizací, zemědělců, podnikatelů i jednotlivců. Mikroregion Nový Dvůr je jedním ze šesti mikroregionů, které vznikly na území Sdružení obcí Severovýchod. Toto sdružení zde působí od roku 1993 a provozuje zařízení na sběr a likvidaci odpadů. V roce 2002 vzniklo na jeho území šest menších celků – mikroregionů (Mikroregion Ždánicko, Mikroregion Babí Lom, Mikroregion Podchřibí, Mikroregion Moštěnka, Mikroregion Bzenecko a Mikroregion Nový Dvůr). Tento krok byl jednak přirozeným pokračováním procesu uvědomování si vlastní identity, ale také reakcí na různé podmínky ve velkém uskupení na jedné straně, na druhé pak vyvolanou poptávkou

vytvořenou na základě dotační politiky státu a Evropské unie. Území těchto šesti mikroregionů se stalo základem pro vytvoření LEADER regionu Kyjovské Slovácko. V prvním období 2004–06 bylo zapojeno 39 spádových obcí Kyjova s 43 tis. obyvateli.

MAS si dala za cíl probudit spící potenciál tohoto území a rozhýbat nové aktivity s využitím nových fondů. V roce 2003 začala MAS intenzivně připravovat region na systémovou změnu, kterou přinesl program LEADER+ v rámci Operačního programu Zemědělství a začaly práce na tvorbě strategie. V květnu 2004 se MAS profesionalizovala a vzniklo občanské sdružení Kyjovské Slovácko v pohybu, které si v listopadu podalo žádost na realizaci strategie do Operačního programu Zemědělství. V soutěži o deset nejlepších strategií sdružení

Foto © MAS Kyjovské Slovácko v pohybu

Muzeum a komunitní centrum Žarošice (financováno z programu LEADER)

Co to je LEADER?

Pojem LEADER je zkratkou francouzského „Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale“, tedy „Propojení rozvojových aktivit a venkovské ekonomiky“. Tato iniciativa Evropské unie vznikla již roku 1991 s cílem dopomáhat k rozvoji venkovských oblastí cestou zapojení místních subjektů. Od roku 2003 jsou principy LEADER uplatňovány i při rozvoji venkova u nás, nejdříve jako pilotní projekty v rámci Programu obnovy venkova Ministerstva pro místní rozvoj, později v rámci programů LEADER ČR Ministerstva zemědělství a Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

Metoda LEADER se řídí sedmi hlavními principy, ukotvenými v nařízení Evropské komise č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV/ EAFRD), Článek 61:

- strategie místního rozvoje podle jednotlivých oblastí, určené pro řádně vymezená subregionální venkovská území,
- partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem na místní úrovni - tzv. místní akční skupiny (MAS, z angl. „Local Action Group“ - „LAG“),
- přístup zdola spojený s tím, že rozhodovací pravomoc týkající se vypracování a provádění strategií místního rozvoje náleží MAS,
- víceodvětvové navrhování a provádění strategie založené na součinnosti mezi subjekty a projekty z různých odvětví místního hospodářství,
- uplatňování inovačních přístupů,
- provádění projektů spolupráce,
- vytváření sítí místních partnerství.

Ke vzniku iniciativy LEADER vedly především tyto cíle:

- zmírnit stále se zvyšující rozdíly v životní úrovni mezi městy a venkovem,
- zamezit devastaci venkova a jeho přírodních zdrojů, zachovat jeho kulturní dědictví,
- zamezit odlivu venkovanů do měst,
- přímo podporovat venkov z rozpočtu EU bez výrazných finančních ztrát,
- aktivizovat venkov metodou „zdola - nahoru“ („bottom - up“).

Ve „starých“ členských státech EU byly v období 2000–2006 realizovány iniciativy LEADER I a LEADER II, a iniciativa LEADER+, do které byla od roku 2004 zapojena i Česká republika. Pro období 2007–2013 se LEADER stává součástí Programu rozvoje venkova ČR (EAFRD) v rámci Osy IV. Otevřená zůstává možnost uplatnění metody LEADER i v dalších operačních programech a dotačních titulech jako efektivní metody pro udržitelný rozvoj venkova. MAS jsou založeny na principu partnerství a spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru na místní úrovni. Každá MAS pro své území zpracuje mezisektorovou rozvojovou strategii, kterou schválí všichni její členové. Důležitá je také dostatečná administrativní kapacita (manažer, personál MAS) pro realizaci strategie.

V rámci dotačních programů jsou pak vybrány nejlépe zpracované strategie, které jsou následně podpořeny. Vybrané MAS poté vyhlásí výzvu k předkládání projektových záměrů a vyberou ty, které doporučí k podpoře. Rozhodování o výběru samotných projektů zůstává decentralizované přímo v jednotlivých MAS. Podmínkou je, že rozhodovací orgány MAS jsou z nadpoloviční většiny tvořeny zástupci soukromého a neziskového sektoru. Na území ČR deklaruje práci metodou LEADER přes 150 MAS. V rámci Programu rozvoje venkova jich bude podpořeno zhruba 80. Velkou šancí je využití struktur MAS i v rámci jiných programů jako efektivního nástroje pro rozvoj venkova. Místní akční skupiny tvoří tedy zástupci obcí, místních podnikatelů, neziskových organizací a aktivní občané. Z hlediska právního postavení jsou to neziskové organizace, nejčastěji občanská sdružení a obecně prospěšné společnosti (ops). Jedná se tedy o jistou formu institucionalizovaného PPP (Public-Private Partnership - partnerství veřejného a soukromého sektoru). Území jednotlivých MAS musí být celistvé a musí jej obývat mezi 10 a 100 tisíci obyvateli, s vyloučením měst nad 25 tisíc obyvatel, přičemž každá obec může náležet pouze do jedné MAS.

uspělo a získalo na realizaci své strategie 19 mil. Kč. V rámci tohoto programu podpořila MAS 47 projektů obcí, mikroregionů, neziskových organizací a podnikatelů. Program LEADER+ umožnil přijetí dvou zaměstnanců do pracovního poměru a otevření kanceláře. K hlavním činnostem v období 2004–07 patřila implementace programu LEADER+. S tím souvisela osvětová činnost, pořádání seminářů, odborné konzultace a pomoc při zpracování projektů. Současně poskytovala MAS poradenství v oblasti čerpání finančních prostředků z evropských fondů i vládních zdrojů, zejména obcím a neziskovým organizacím. V roce 2006 získalo sdružení podporu z programu LEADER ČR ve výši 3 mil. Kč. Z tohoto programu bylo podpořeno dalších pět projektů žadatelů.

Kromě činností souvisejících s implementací programu LEADER realizovala MAS za dobu své existence desítky drobných projektů za podpory krajských i jiných dotačních zdrojů. MAS se postupně stala lokální rozvojovou kancelář, která se stala vyhledávaným místem poradenství pro podnikatele, obce i neziskové organizace,

a to nejen v oblasti programu LEADER, ale i v oblasti dalších evropských programů a dotační politiky evropské, vládní i nadační. Realizací programů LEADER+ a LEADER ČR došlo v regionu

Kyjovské Slovácko k výraznému rozvoji lidských zdrojů a budování nových kapacit (vznik devíti nových nestátních neziskových organizací). Na základě programu došlo ke vzniku nových partnerství, ale také nových

Organizační struktura MAS Kyjovské Slovácko v pohybu

Foto © MAS Kyjovské Slovácko v pohybu

Malířské sympóziium (financováno z programu LEADER)

dovedností – „malí“ žadatelé se naučili psát projekty, obce se naučily půjčovat peníze spolkům, podnikatelé se naučili předfinancovat projekty neziskových organizací.

Obce se začaly naplno zúčastňovat uplatňování strategie a inicioval se rozsáhlý potenciál v mnoha oblastech života obyvatel regionu. Vznikla unikátní neformální struktura „Rada mikroregionů“, která napomáhá ke zvýšení efektivity programu a jeho implementace. Město Kyjov jako přirozené centrum začalo hrát roli partnera, který se ztotožnil se strategiemi okolních mikroregionů. Byly nastoleny dobré podmínky pro realizaci sofistikovaných projektů.

Dopady působení MAS v regionu jsou zpracovány v bakalářské práci studentky, která absolvovala stáž v kanceláři MAS, na téma „Vliv MAS Kyjovské Slovácko na rozvoj regionu Kyjovské Slovácko“ – Bc. Jitka Hradilová (2007).

Činnost MAS Kyjovské Slovácko je popsána i ve dvou dalších diplomových pracích: Socioekonomický rozvoj regionu Kyjov – Ing. Kamila Dubská (2005) a Průvodce Kyjovskem – Bc. Lukáš Plachý (2006).

V roce 2006 se MAS Kyjovské Slováck-

o v pohybu účastnila mezinárodního projektu Spolupráce – The Pathway project. Projekt byl realizován v rámci programu LEADER skotskou organizací Lomond & Rural Stirling LEADER+ a zúčastnily se ho čtyři MAS z ČR, Skotska, Finska a Itálie. Jednalo se o tří-týdenní poznávací pobyt ve Skotsku, kde se studenti z území MAS vzájemně seznamovali s kulturou zúčastněných zemí, společně pracovali na budování putovní stezky a poznávali Skotsko.

Od roku 2006 udržujeme kontakt s italskou MAS Grupo di Azione Locale POLESINE DELTA del PO. V letoš-

ním roce připravujeme mezinárodní projekt z programu YOUTH in action. Na národní úrovni dlouhodobě spolupracujeme s třemi dalšími MAS: Český Západ, Hranicko a Frýdlantsko (viz obrázek níže). S těmito MAS jsme vytvořili partnerství s názvem: „Podejme si ruce“. Jednání o spolupráci probíhají od roku 2006. V květnu 2007 byla podepsána čtyřstranná smlouva a na společných jednáních byly dohodnuty oblasti spolupráce, které byly schváleny valnými hromadami všech čtyř zúčastněných MAS. Partnerské MAS se společně prezentu-

Zdroj: MAS Kyjovské Slovácko v pohybu

Snímek MAS spolupracujících dlouhodobě s MAS Kyjovské Slovácko v pohybu

Zázemí pro lyžařský vlek v Uhřicích (financováno z programu LEADER)

jí na různých konferencích o venkově a v posledních dvou letech připravili společnou prezentaci i na výstavě Země živitelka v Českých Budějovicích. V současné době připravují první projekt Spolupráce v rámci Opatření IV 2.1. Programu rozvoje venkova ČR.

Od roku 2005 se MAS průběžně zabývá přípravou na nový program LEADER 2007–13, který je IV. osou Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova – EAFRD. Postupně byly aktualizovány analytické části strategie a s využitím moderních forem a metod komunitního rozvoje byla znovu zpracována SWOT analýza území. Ve všech mikroregionech byly uspořádány facilitované workshopy, jejichž výstupy byly použity pro návrh nového Strategického plánu LEADER. Také území regionu Kyjovské Slovácko nazvalo změnu a bylo rozšířeno o město Kyjov, které v prvním období vzhledem k pravidlům programu nemohlo být součástí MAS, a o další tři obce. Současné území MAS má rozlohu 483 km², 60 031 obyvatel (ČSÚ 2006) a 43 obcí. MAS má 34 členů a 2 zaměstnance. Poměr soukromého sektoru k veřejnému je 70 : 30.

MAS realizovala za dobu své existence 3 konference a cca 30 veřejných setkání (workshopů, seminářů, školení), na kterých se diskutovala společná témata, definovaly společné cíle a hledala se řešení problémů. Zároveň se její členové setkávali s novými zájemci, kontaktovali nové aktéry a napojovali takto vzniklá partnerství

na místní struktury samospráv. MAS pracovala celou dobu velmi otevřeně a průhledně a informovala o své činnosti prostřednictvím místních zpravodajů i regionálních periodik. Tím se jí podařilo dostat do povědomí široké veřejnosti a získat politickou a nakonec i finanční podporu.

V poslední době se zaměřuje také na poradenství v oblasti životního prostředí a zdravého životního stylu. Od března 2007 provozuje EKOPORADNU Kyjovské Slovácko.

V prosinci 2007 podala MAS žádost o dotaci na realizaci Strategického plánu LEADER 2007–13. V dubnu 2008 schválila výběrová komise 48 Strategických plánů LEADER, které budou podpořeny v rámci Programu rozvoje venkova ČR v období 2007–13. MAS Kyjovské Slovácko se svým Strategie-

kým plánem i v této soutěži uspěla. Předpokládaný objem finanční podpory pro příjemce v rámci opatření IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie pro vybraných 48 MAS činí zhruba 1,87 mld. Kč na období 2007–2013. Před námi je tedy další období, ve kterém můžeme rozvíjet unikátní metodu LEADER. Když bychom chtěli bilancovat uplynulé období, pak kromě samotného faktu, že jsme díky programu LEADER podpořili 52 projektů celkovou částkou více než 20 mil. Kč, vděčíme programu LEADER za to, že nás naučil:

- zapojovat veřejnost a komunikovat napříč sektory – naučili jsme se novým komunikačním dovednostem a moderním metodám komunitního rozvoje;
- analyzovat - naučili jsme se sbírat a vyhodnocovat data;
- organizovat schůzky, workshopy a semináře – naučili jsme se profesionálně organizovat semináře a používat moderní technické pomůcky;
- poskytovat odborné konzultace k projektům – naučili jsme se být stále vpředu, pracovat s informacemi a pružně reagovat na měnící se pravidla, naučili jsme se řízení projektů;
- budovat partnerství – naučili jsme se budovat a rozšiřovat partnerství, položili jsme základy sociálního kapitálu regionu;
- poradenství v oblasti dotační politiky – naučili jsme se sledovat vývoj dotační politiky a odhadnout vhodnost jednotlivých programů pro realizaci projektů žadatelů;

Vymezení MAS Kyjovské Slovácko v pohybu v rámci Jihomoravského kraje i ČR

Název programu	Poskytovatel dotace	Rok realizace	Název projektu	Výše dotace v Kč
LEADER POV	MMR ČR	2004	Partnerství jako předpoklad rozvoje regionu Kyjovské Slovácko	340 000,-
LEADER ČR	Mze ČR	2006	Zlepšení kvality života na Kyjovském Slovácku	3.000.000,-
LEADER +	OP Zemědělství	2005 - 2007	Kyjovské Slovácko – Region v pohybu	19.411 576,-
LEADER PRV	PRV ČR	2008	SPL Kyjovské Slovácko v pohybu	10 083 838,-

Realizované projekty v rámci programu LEADER v MAS Kyjovské Slovácko v pohybu

Pořadí	Název obce	Rozloha (v ha)	Počet obyvatel k 31.12.2006	Pověřený úřad s rozšířenou působností	Příslušný mikroregion
1.	Archlebov	1 332	876	Kyjov	Ždánicko
2.	Bukovany	329	769	Kyjov	Babí Lom
3.	Bzenec	4 034	4 316	Kyjov	Bzenecko
4.	Čeložnice	631	391	Kyjov	Moštěnka
5.	Dambořice	2 318	1 304	Kyjov	Ždánicko
6.	Domanín	701	1 014	Kyjov	Bzenecko
7.	Dražůvky	516	277	Kyjov	Ždánicko
8.	Hovorany	2 100	2 213	Kyjov	Hovoransko
9.	Hýsly	826	387	Kyjov	Moštěnka
10.	Ježov	591	713	Kyjov	Podchřibí
11.	Kelčany	261	238	Kyjov	Podchřibí
12.	Kostelec	508	807	Kyjov	Moštěnka
13.	Kyjov	2 988	11 924	Kyjov	Babí Lom
14.	Labuty	230	185	Kyjov	Podchřibí
15.	Lovčice	1 646	770	Kyjov	Ždánicko
16.	Milotice	1 260	1 926	Kyjov	Nový Dvůr
17.	Moravany	1 089	747	Kyjov	Moštěnka
18.	Mouchnice	1 273	340	Kyjov	-
19.	Násedlovice	1 306	816	Kyjov	Ždánicko
20.	Nechvalín	423	351	Kyjov	Babí Lom
21.	Nenkovice	656	433	Kyjov	Babí Lom
22.	Ostrovánky	163	213	Kyjov	Babí Lom
23.	Ratíškovice	1 261	3 991	Hodonín	Nový Dvůr
24.	Skalka	303	173	Kyjov	Podchřibí
25.	Skoronice	543	528	Kyjov	Nový Dvůr
26.	Sobůlky	698	868	Kyjov	Babí Lom
27.	Stavěšice	495	365	Kyjov	Babí Lom
28.	Strážovice	602	563	Kyjov	Babí Lom
29.	Svatobořice-Mistřín	2 311	3 544	Kyjov	Nový Dvůr
30.	Syrovín	408	373	Kyjov	Bzenecko
31.	Šardice	1 730	2 202	Kyjov	Hovoransko
32.	Těmice	379	857	Kyjov	Bzenecko
33.	Uhřice	708	704	Kyjov	Ždánicko
34.	Vacenovice	1 465	2 181	Kyjov	Nový Dvůr
35.	Věteřov	818	517	Kyjov	Babí Lom
36.	Vlkoš	850	1 059	Kyjov	Nový Dvůr
37.	Vracov	4 440	4 544	Kyjov	Bzenecko
38.	Vřesovice	653	586	Kyjov	Podchřibí
39.	Žádovice	557	764	Kyjov	Podchřibí
40.	Žarošice	1 477	960	Kyjov	Ždánicko
41.	Ždánice	2 082	2 669	Kyjov	Ždánicko
42.	Želetice	611	508	Kyjov	Babí Lom
43.	Žeravice	700	1 065	Kyjov	Bzenecko
Celkem		48 272 ha	60 031		
Hustota obyvatelstva (obyv./km²)			124		

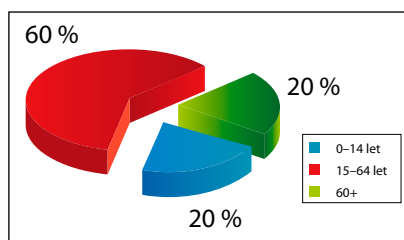
Přehled členských obcí MAS Kyjovské Slovácko v pohybu s uvedením základních údajů

Obce tvořící MAS Kyjovské Slovácko v pohybu

- administraci programů LEADER
  - naučili jsme se zpracovávat dokumenty, pokyny a výzvy – naučili jsme se odpovědně rozhodovat a nastavovat vlastní grantový program;
  - výběr projektů – vytvořili jsme odborný tým a zajistili jsme pro něj profesionální školení;
  - monitoring projektů – naučili jsme se monitorovat a dokumentovat průběh projektů;
  - práce s médii – naučili jsme se používat média jako účinný nástroj pro propagaci naší činnosti a pro šíření osvěty;
  - příprava strategického plánu – naučili jsme se vytvářet společné vize a dlouhodobý program.
- Mnohé z těchto technik – pojmy bottom up, komunitní plánování, vyjednávání s občany, facilitace a další jsou velmi lehce přenositelné a velmi dob-

ře použitelné i v jiných oblastech, jako jsou např. územní plánování, urbanis-

Věková struktura obyvatel regionu Kyjovského Slovácka

mus, komplexní pozemkové úpravy či krajinné plány. Na jedné z mezinárodních konferencí LEADER v maďarském Tihany jsem si z jedné prezentace „guru“ programu LEADER profesora Michaela Dowera odnesla toto poselství: LEADER může být považován za

metodu, techniku, nástroj, jednu osu programu, způsob získávání a utrácení peněz. Ale je to mnohem víc, než to. Je to inspirace, výzva, je to cesta uvědomění si a použití energie a lidských zdrojů ke kolektivnímu dílu. Je to o tom, co děláme v naší lokalitě, abychom uspokojili naše potřeby s pomocí vlády a jiných. Tím my myslím lidi, kteří žijí a pracují v daném území a instituce, které je reprezentují – místní samosprávy, společnosti, spolky a občanská sdružení.

Proč je to důležité? Protože rozvoj venkova začíná u lidí, jejich potřeb, zdrojů, jejich idejí. Proces rozvoje venkova je jedině tehdy účinný, jestliže odpovídá potřebám jeho obyvatel. Bude efektivní, jedině pokud bude vycházet z jejich zdrojů a přinese trvalý užitek, jestliže zapojuje jejich ideje.

Pracovat metodou LEADER je velká příležitost animovat komunitu, vyslovovat její potřeby, vytvářet partnerství a programy, které jdou naproti těmto potřebám, přinášet širokou diverzitu programů, uplatňovat udržitelné a inovativní postupy a budovat silnou komunitu a místní ekonomiku s využitím místního potenciálu.

Už proto stojí za to tuto metodu vyzkoušet a rozšiřovat dál, nejen do dalších oblastí našeho venkova, ale i do mnoha oblastí lidských činností.

Anna Čarková
Manžerka MAS
Kyjovské Slovácko v pohybu

ENGLISH ABSTRACT

Kyjovské Slovácko v pohybu, a Local Action Group, by Anna Čarková

The civic association Kyjovské Slovácko v pohybu is one of the 48 Local Action Groups, whose LEADER strategic plan was chosen for the support from the 2007–2013 Country Development Programme in the Czech Republic. The association was founded in April 2002 by a group of people inspired by the idea of LEADER programmes of regional development, a method based on local consultancy among businesses and the representatives of the public and private sectors. In the LEADER programme, such group is named Local Action Group. After receiving subsidy for the implementation of the LEADER+ strategy in 2004–2007, the Local Action Group of Kyjovské Slovácko v pohybu will be able to keep developing the region of the town of Kyjov through supported programmes in 2007–2013.